



KORACI DO EKOZNAKA ZA LJEKOVITO I AROMATIČNO BILJE



HRVATSKA POLJOPRIVREDNA KOMORA

**SEKTOR ZA SAVJETODAVNI I STRUČNI RAD
JAVNA POLJOPRIVREDNA SAVJETODAVNA SLUŽBA**

Zagreb, listopad 2011.

KORACI DO EKOZNAKA ZA LJEKOVITO I AROMATIČNO BILJE

U posljednje vrijeme raste interes za proizvodnju i sakupljanje ljekovitog i aromatičnoga bilja. To svakako nije slučajna pojava u današnje vrijeme kada se čovjek s postupnim razvojem ekološke svijesti želi vratiti prirodi, sačuvati svoje zdravlje, zaštititi okoliš od različitih onečišćenja te biti zaštićen kao krajnji potrošač ovakvih proizvoda.

U Hrvatskoj se sada uzgaja i prikuplja oko 170 vrsta ljekovitog i aromatičnoga bilja. Prirodni i geografski uvjeti, posebice pedološki i klimatski, osiguravaju uspješan samonikli rast i uzgoj toga bilja.

Ljekovito i aromatično bilje nalazi mjesto u ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji. Iskorištavanje ljekovitoga bilja u medicinske svrhe zahtijeva proizvode koji nisu zagađeni pesticidima, ostalim reziduama te nisu u vezi s genetski modificiranim organizmima. Za ljekovitim biljem ne zaostaje ni aromatično bilje. Njegove aktivne mirisne tvari primjenjuju se u prehrambenoj industriji, industrijama mirisa i sapuna ili ih ljudi konzumiraju u svježem stanju. Često isto bilje pripada i ljekovitom i aromatičnom bilju pa ga je zato vrlo teško odvajati.

Koraci do ekoznaka za ljekovito i aromatično bilje mogu se podijeliti u dvije kategorije:

- I Koraci do ekoznaka za **proizvodnju ljekovitog i aromatičnoga bilja**
- II Koraci do ekoznaka za **komercijalno sakupljanje ljekovitog i aromatičnoga bilja, ostalog samonikloga bilja i šumskih plodova**

I KORACI DO EKOZNAKA ZA PROIZVODNJU LJEKOVITOG I AROMATIČNOGA BILJA

Prvi korak

TEMELJNA ZAKONSKA REGULATIVA

Ekološka proizvodnja ljekovitog i aromatičnoga bilja određena je Zakonom o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 139/10.) i Pravilnikom o označavanju hrane i hrane za životinje u ekološkoj proizvodnji (NN 25/11.), a dobiveni proizvodi certificiraju se i nose znak "ekoproizvod".

Usklađivanjem ekoloških i ekonomskih načela postoje održive osnove razvoja tog oblika proizvodnje ljekovitog i aromatičnoga bilja. Povećanje ekološke proizvodnje sirovina i kvalitetnih prerađevina znatno uključuje aromatično i ljekovito bilje, a navedena načela odnose se na: racionalno iskorištavanje i zaštitu prirodnih resursa, povećanje zaposlenosti, osiguravanje izvoza te druge oblike međunarodne suradnje radi povećanja proizvodnje i unaprjeđenja kvalitete proizvoda.

Ekološkom proizvodnjom ljekovitog i aromatičnoga bilja nastojat će se održati biološka raznolikost očuvanjem samoniklih biljnih vrsta, korisnih kukaca, ptica i druge faune koja održava stabilnost prirodnih staništa.

Nakon upoznavanja sa zakonskom regulativom koja regulira ekološku poljoprivrednu proizvodnju i preradu potrebno je osigurati odgovarajuće uvjete uzgoja ljekovitog i aromatičnoga bilja. Proizvodne parcele za ovu namjenu trebaju biti prostorno udaljene 10 m od parcela iz konvencionalne proizvodnje te najmanje 50 m od prometnice opterećenja 100 vozila na sat ili 10 vozila u minuti. Ako su osigurane živice ili neke druge vrste ograda najniže visine 1,5 m, udaljenost nasada ljekovitog i aromatičnoga bilja od prometnice može biti i manja, najmanje 20 m.



Drugi korak

PRVA STRUČNA KONTROLA

Kontrola ekološke poljoprivredne proizvodnje određena je Pravilnikom o stručnoj kontroli u ekološkoj proizvodnji (NN 68/11.). Kontrolu u Hrvatskoj obavlja sedam kontrolnih tijela:

- | | |
|--|---|
| 1. "AGRIBIOCERT" | Veli dvor 11, Omišalj |
| 2. "BIOINSPEKT" | Đakovština 2, Osijek |
| 3. "BIOTECHNICON PODUZETNIČKI CENTAR" | Hrvatskih iseljenika 30, Split |
| 4. "HRVATSKE ŠUME" | Ljudevita Farkaša Vukotinovića 2, Zagreb |
| 5. "PRVA EKOLOŠKA STANICA" | Kuraltova 8, Zagreb |
| 6. "TRGO-INVEST d.o.o." | Dragutina Rakovca bb, Bukovlje |
| 7. "OMEGA-CERT d.o.o." | Rebar 131, Zagreb |

Nakon donošenja odluke o prelasku na ekološku proizvodnju ljekovitog i aromatičnoga bilja potrebno je kontaktirati s jednim od kontrolnih tijela. Djelatnik kontrolnog tijela obaviti će prvu stručnu kontrolu i izdati odgovarajući **zapisnik**.

Ekološka proizvodnja ljekovitog i aromatičnoga bilja uspostavlja se podizanjem novih nasada ljekovitog i aromatičnoga bilja ili prelaskom s konvencionalne proizvodnje na ekološku proizvodnju u već postojećim višegodišnjim nasadima ljekovitog i aromatičnoga bilja. Prijelazno razdoblje (konverzija) traje tri godine.

Treći korak

UPIS U UPISNIKE PROIZVOĐAČA



Proizvođač ljekovitog i aromatičnoga bilja prije svega treba biti upisan u **Upisnik poljoprivrednih gospodarstava**. Ustrojavanje Upisnika seljačkih gospodarstava ili obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i Upisnika trgovačkih društava, zadruga i obrtnika u poljoprivredi propisano je Zakonom o poljoprivredi (NN 66/01., NN 83/02.). Upis u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava obavljaju uredi Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Upis u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava preduvjet je upisu u ARKOD (sustav evidencije uporabe poljoprivrednog zemljišta u digitalnom grafičkom obliku) i AGRONET (internet sustav namijenjen za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i ostalim korisnicima u ostvarivanju prava na potpore u poljoprivredi) koji vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Nakon upisa u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, proizvođač ljekovitog i aromatičnoga bilja treba podnijeti zahtjev, sa zapisnikom kontrolnog tijela za ekološku proizvodnju o obavljenoj prvoj stručnoj kontroli, za upis u **Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji**. Navedeni zahtjev i zapisnik podnose se Ministarstvu poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, a ustrojavanje ovog Upisnika regulirano je Pravilnikom o uvjetima i načinu upisa u upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji (NN 39/11.).

Uz zahtjev za upis u Upisnik subjekata prilažu se sljedeći prilozi:

1. Rješenje o upisu u registar za pravnu osobu, obrtnica ili uvjerenje nadležnog ureda državne uprave da je poljoprivredni proizvođač;
2. Zapisnik kontrolnog tijela za ekološku proizvodnju o obavljenoj prvoj stručnoj kontroli;
3. Zapisnik o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta (ARKOD zapisnik);

4. Potvrdu pravne osobe ili izjavu proizvođača da je upoznat s propisima i pravilima ekološke proizvodnje, kao oblik posebnog povjerenja između proizvođača i potrošača;
5. Ako jedinica za ekološku proizvodnju ima voditelja proizvodnje, dokaz o poslovnom odnosu s voditeljem proizvodnje;
6. Državni biljeg u iznosu 70,00 kuna.

Prilozi se podnose u izvorniku, prijepisu ili ovjerenoj preslici.

Četvrti korak

STRUČNA KONTROLA



Ekološka proizvodnja na poljoprivrednom gospodarstvu podliježe stručnoj kontroli u svim dijelovima proizvodnje prema Pravilniku o stručnoj kontroli u ekološkoj proizvodnji (NN 68/11.).

Proizvodnja prerađenih ekoloških proizvoda se obavlja odvojeno u vremenu ili prostoru od proizvoda koji nisu iz ekološke proizvodnje (Pravilnik o preradi, pakiranju, prijevozu i skladištenju ekoloških proizvoda, NN 129/09.).

Ekološki proizvod mora biti **propisano označen** da se ne bi pomiješao ili zamijenio sa nekim drugim proizvodom iz konvencionalne proizvodnje (Pravilnik o označavanju hrane i hrane za životinje u ekološkoj proizvodnji, NN 25/11.).

Pakiranje, rukovanje i skladištenje ekoloških proizvoda provodi se vremenski i prostorno odvojeno od drugih proizvoda (Pravilnik o preradi, pakiranju, prijevozu i skladištenju ekoloških proizvoda, NN 129/09.).

Proizvođač ljekovitog i aromatičnoga bilja dužan je voditi zapise o proizvodnji i knjigovodstvo temeljeno na upisima i/ili potvrdama na osnovi kojih kontrolno tijelo može provjeravati podrijetlo, vrstu i količinu svih kupljenih i rabljenih materijala te njihovu uporabu na svakoj proizvodnoj jedinici.

Peti korak

IZDAVANJE POTVRDNICE

Postupak potvrđivanja sljedeći je korak nakon provedene obvezne stručne kontrole nad ekološkom proizvodnjom ljekovitog i aromatičnoga bilja. Potvrđnicu također izdaje kontrolno tijelo.

Potvrđnica (certifikat) je isprava kojom kontrolno tijelo u ekološkoj proizvodnji potvrđuje da su proizvodnja, proces ili usluga na proizvodnoj jedinici u ekološkoj proizvodnji sukladni s propisanim temeljnim zahtjevima za ekološku proizvodnju.

Postupak potvrđivanja sukladnosti temelji se na zapisnicima o obavljenoj stručnoj kontroli kontrolnih tijela i pripadajućoj dokumentaciji ispitnog laboratorija.

Kao ekološki proizvod može se deklarirati proizvod za kojeg vrijede sljedeći uvjeti:

1. Proizvodnja u ekološkoj proizvodnji nad kojom je provedena obvezna stručna kontrola;
2. Sadržavanje naziva subjekta, vrste ili popisa proizvoda i razdoblje valjanosti, kodni broj kontrolnoga tijela te propisani ekoznak.

Pravilnikom o preradi, pakiranju, prijevozu i skladištenju ekoloških proizvoda (NN 129/09.) propisana su i Opća pravila proizvodnje prerađene hrane tako da u članku 2. stoji:

1. Proizvodnja prerađene ekološke hrane provodi se odvojeno u vremenu ili prostoru od hrane koja nije ekološka.
2. Na sastav ekološki prerađene hrane primjenjuju se sljedeći uvjeti:
 - a) proizvod se proizvodi uglavnom od sastojaka poljoprivrednog podrijetla, a pri utvrđivanju istih, dodana voda i kuhinjska sol neće se uzimati u obzir;
 - b) aditivi, voda, sol, pomoćne tvari, poboljšivači arome, mikroorganizmi i enzimi, minerali, elementi u tragovima, vitamini kao i aminokiseline i ostale hranjive tvari se mogu koristiti za posebne prehrambene potrebe ako su navedeni u Prilogu I. ovoga Pravilnika;
 - c) poljoprivredni sastojci iz proizvodnje koja nije ekološka mogu se koristiti samo ako su odobreni za uporabu u ekološkoj proizvodnji u skladu s Prilozima I. i II. ovoga Pravilnika;

d) ekološki sastojak ne smije istovremeno biti prisutan u proizvodu sa sastojkom iste vrste iz konvencionalne proizvodnje ili proizvodnje u prijelaznom razdoblju;
e) hrana proizvedena iz sastojaka u prijelaznom razdoblju mora sadržavati samo jedan sastojak poljoprivrednog podrijetla.

3. Ne smiju se koristiti tvari i postupci koji ponovno uspostavljaju svojstva izgubljena u preradi i skladištenju ekološke hrane, a ispravljaju posljedice nemara u preradi tih proizvoda ili mogu na drugi način dovesti u sumnju ekološku prirodu proizvoda.

U preradi ekološke hrane s izuzetkom vina mogu se koristiti samo tvari navedene u Prilogu I. Pravilnika o preradi, pakiranju, prijevozu i skladištenju ekoloških proizvoda (NN 129/09.), a mogu se koristiti i poljoprivredni sastojci koji nisu ekološki ukoliko su navedeni u Prilogu II. istog Pravilnika.

Šesti korak

KORIŠTENJE ZNAKA „EKOPROIZVOD“

Postupak dobivanja potvrđnice preduvjet je za korištenje znaka „ekoproizvod“. Prema Pravilniku o označavanju hrane i hrane za životinje u ekološkoj proizvodnji (NN 25/11.) ekološki poljoprivredni proizvođač nakon dobivanja potvrđnice stječe uvjete i pravo na upotrebu znaka „ekoproizvod“ za jednu proizvodnu godinu.

Nanošenjem znaka "ekoproizvod" jamči se da je proizvod bio stručno nadziran i da je potvrđen na propisan način te da je za njega izdana potvrđnica o sukladnosti s temeljnim zahtjevima za ekološku proizvodnju.



Slika 1. Znak za hrvatski „ekoproizvod“

Znak "ekoproizvod" nanosi se na prednju naljepnicu ili neposredno iznad prednje naljepnice proizvoda tako da je vidljiv, čitljiv i neizbrisiv, a nanosi se utiskivanjem, otiskivanjem bojom koja se ne može izbrisati, naljepnicom ili privjesnicom. Ako proizvođač koristi i privjesnicu, znak se mora nanijeti na nju.

Znak „ekoproizvod“ okruglog je oblika, zelene boje, otisnut na bijeloj podlozi. Veličina znaka na proizvodima varira ovisno o veličini ekoloških proizvoda.

Ekoznak se može koristiti u crno bijeloj varijanti samo u slučaju kada uporaba znaka u boji nije praktično izvediva.

Ako je boja pozadine na ambalaži ili deklaraciji tamna, znakovi se mogu uporabiti u negativu koristeći boju pozadine na ambalaži ili deklaraciji.

Ako se koristi znak u boji na obojenoj pozadini, zbog čega je teško vidljiv, može se koristiti vanjska linija razgraničenja oko znaka, kako bi se poboljšao kontrast s bojama pozadine.

Važno je promovirati ekoznak da bi bio prepoznatljiv širem krugu potrošača.



Slika 2. Europski znak za ekoproizvod

OVLAŠTENI LABORATORIJI

Prije podizanja nasada ljekovitog i aromatičnoga bilja potrebno je uzeti uzorke tla i poslati ih na analizu da bi se utvrdila prisutnost ili nedostatak hraniva.

Laboratoriji za analizu tla jesu:

- "EUROINSPEKT - CROATIAKONTROLA"**
Karlovačka cesta 4 L, 10000 ZAGREB
tel: 01/ 4817 215; 4817 182
e-mail: croatiakontrola@zg.tel.hr
- "ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO GRADA ZAGREBA"**
Mirogojska 16, 10000 ZAGREB
- Analiza vode za piće, podzemne, površinske i otpadne vode i ispitivanje namirnica
tel: 01/ 4696 280, 4696 281, 4696 162
www.publichealth-zagreb.hr
- "AGRONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU"**
Svetošimunska cesta 25, 10000 ZAGREB
tel: 01/239 3777
- **ZAVOD ZA MELIORACIJE** - Fizikalna i kemijska analiza tla, sedimenta kemijske analize vode i biljnog materijala
Svetošimunska cesta 25, Paviljon 5, 2. kat, 10000 Zagreb
tel: 01/ 239 3854; fax: 01/ 231 5300
- **ZAVOD ZA ISHRANU BILJA** - Fizikalna i kemijska analiza tla, analiza gnojiva, poboljšivača tla i biljnog materijala
Svetošimunska cesta 25, Paviljon 6, 1. kat, 10000 Zagreb
tel: 01/239 3817; fax: 01 239 4011
- "ŠUMARSKI INSTITUT JASTREBARSKO"**
Cvjetno naselje 41, 10450 Jastrebarsko
- Fizikalna i kemijska analiza tla, kemijska analiza vode i biljnog materijala
Cvjetno naselje 41, p.p. 40, 10 450 Jastrebarsko
tel: 01/ 62 73 000; fax: 01/ 62 73 035
- HRVATSKI CENTAR ZA POLJOPRIVREDU, HRANU I SELO**
"ZAVOD ZA TLO I OČUVANJE ZEMLJIŠTA"
Vinkovačka cesta 63 c, 31 000 Osijek,
- Kemijska analiza tla, gnojiva, poboljšivača tla i biljnog materijala
Vinkovačka cesta 63 c, 31 000 Osijek
tel: 031/ 275 180; 275 194
- "INSPECTO" d.o.o. Kontrola kakvoće robe**
Električne centrale 1, 31400 Đakovo
- Kontrola kakvoće poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, tlo, voda
tel: 031/ 813 479; fax: 031/ 822 146
e-mail: inspecto@inspecto.hr

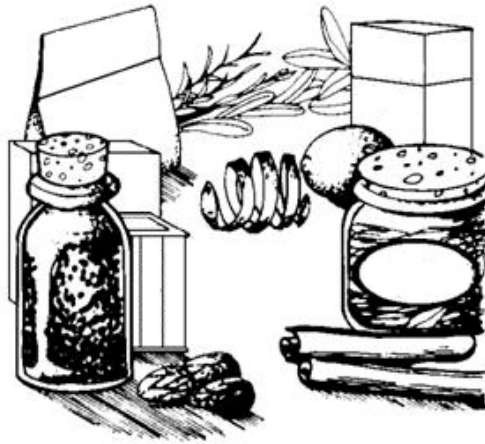
Ljekovito i aromatično bilje i njihovi proizvodi podliježu analizi.



Ovlašteni laboratoriji za ljekovito i aromatično bilje jesu:

1. **PREHRAMBENO-BIOTEHNOLOŠKI FAKULTET CENTAR ZA KONTROLU NAMIRNICA**
Jagićeva 31, Zagreb
2. **ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**
Franje Krežme 1, Osijek
3. **ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO ZADAR**
Kolovare 2, Zadar
4. **PODRAVKA D.D., ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ**
Ante Starčevića 32, Koprivnica
5. **ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO ŽUPANIJE SPLITSKO-DALMATINSKE**
Vukovarska 46, Split
6. **ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE**
Krešimirova 52a, Rijeka
7. **ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO GRADA ZAGREBA**
Mirogojska 16, Zagreb
8. **ZAVOD ZA ISPITIVANJE PREHRANE I NADZOR KAKVOĆE PREHRAMBENIH PROIZVODA PREHRAMBENO-TEHNOLOŠKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA**
Franje Kuhača 18, Osijek

NAPUTAK O SUŠENJU LJEKOVITOG BILJA



Uz uzgoj ljekovitog i aromatičnoga bilja usko se veže i njegovo sušenje. Taj postupak je reguliran Pravilnikom o označavanju hrane i hrane za životinje u ekološkoj proizvodnji (NN 25/11.).

Pravilno sušenje ljekovitog i aromatičnoga bilja katkad je teže nego li njegova proizvodnja. Radi postizanja kvalitetnih proizvoda i očuvanja esencijalnih svojstava sušenog ljekovitog i aromatičnoga bilja, vrlo je važno nakon branja bilje što prije staviti na sušenje. Temperatura sušenja toga bilja ovisi o sadržaju i sastavu eteričnog ulja. Začini koji sadrže eterično ulje suše se na temperaturi nižoj od 40 °C. Ljekovito i začinsko bilje s glikozidima, alkaloidima i bilje sa sluzima suše se na temperaturi višoj od 40 °C.

Aromatične i ljekovite biljke koje pri sušenju utječu jedna na drugu ne smiju se istovremeno sušiti u istim sušionicama.

II KORACI DO EKOZNAKA ZA KOMERCIJALNO SAKUPLJANJE LJEKOVITOG I AROMATIČNOGA BILJA, OSTALOG SAMONIKLOGA BILJA I ŠUMSKIH PLODOVA



Prema Zakonu o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 139/10.), (DODATAK 1.), samoniklo bilje može biti dio ekološke proizvodnje.

Sakupljanje samoniklog ljekovitog i aromatičnoga bilja, ostalog samonikloga bilja i šumskih plodova postupak je u kojem se samonikle biljke i njihovi dijelovi skupljaju radi prerade, trgovine i drugoga prometa. Samonikle biljke one su biljke koje rastu u prirodi bez neposrednog ljudskog utjecaja, a što je definirano Zakonom o zaštiti prirode (NN 70/05., NN 139/08., NN 57/11.), (DODATAK 2.).

Sakupljanje samoniklog ljekovitog i aromatičnoga bilja, ostaloga samonikloga bilja i šumskih plodova određeno je Pravilnikom o sakupljanju samoniklih biljaka u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa (NN 154/08.), Zakonom o šumama (NN 140/2005., NN 82/2006., NN 129/08., 80/10., 124/10.) te Pravilnikom o uređivanju šuma (NN 111/06.), (DODATAK 3.).

Osim tvrtki ovlaštenih za sakupljanje samoniklog ljekovitog i aromatičnoga bilja, ostalog samonikloga bilja i šumskih plodova, šumske plodove mogu skupljati i poljoprivredni proizvođači odnosno lokalno stanovništvo za vlastite potrebe.

Komercijalni sakupljači ljekovitog i aromatičnoga bilja najvećim su dijelom proizvođači ljekovitoga bilja, koji ponudu svojih proizvoda dopunjuju samoniklim biljkama za spravljanje mješavina ljekovitoga bilja u čajevima, tinkturama, mastima i sl. Tada je potrebno slijediti navedene korake do ekoznaka kako je navedeno za proizvodnju ljekovitoga bilja pa nakon toga provesti postupak kojim treba zadovoljiti uvjete za sakupljača.

U iznimnim slučajevima, ako se obavlja samo sakupljanje ljekovitog i aromatičnoga bilja bez vlastite proizvodnje, cijeli postupak provodi se tako da se prvo zadovolje uvjeti koji se odnose na sakupljanje ljekovitog i aromatičnoga bilja, a onda se provode navedeni koraci za stjecanje ekoznaka.

Samoniklo bilje ili dijelovi biljaka koji se koriste u medicinske svrhe jesu: cvijet, list, stabljika, korijen, podzemna stabljika, kora ljekovitog i aromatičnoga drveća ili grmlja te bilja za koje ne postoji zabrana skupljanja, lišajevi, mahovine i dr.

Šumski plodovi jesu: pitomi kesten, pitomi orah, lješnjak, divlje jabuke, oskоруše, maginja, nar, rašeljka, dudinja, krušćica, rogač, pinjoli, šipak, jagode, borovnice, brusnice, kupine, maline, drenjine, trnine te drugo jestivo bilje, korijenje i podzemne stabljike.

Proizvodi za različite industrijske i druge svrhe obuhvaćaju: smolu, liko, iglice i češere za destilaciju eteričnih ulja i smola, šiške za tanin, kora drveća i dr.

Prvi korak

SUGLASNOST VLASNIKA ZEMLJIŠTA ILI OVLAŠTENIKA ZA SAKUPLJANJE

Prvi korak koji je potrebno poduzeti prije skupljanja samoniklog ljekovitog i aromatičnoga bilja, ostalog samonikloga bilja i šumskih plodova jest kontaktiranje s vlasnikom zemljišta ili ovlaštenika. Sakupljanje samoniklog ljekovitog i aromatičnoga bilja, ostalog samonikloga bilja i šumskih plodova dopušteno je samo uz suglasnost vlasnika ili ovlaštenika prava na zemljištu ili u šumi gdje će se obavljati sakupljanje toga bilja ili plodova.

Drugi korak

PLAĆANJE NAKNADE ZA SAKUPLJANJE LJEKOVITOG I AROMATIČNOGA BILJA, OSTALOG SAMONIKLOGA BILJA I ŠUMSKIH PLODOVA

Za sakupljanje ljekovitog i aromatičnoga bilja, ostalog samonikloga bilja i šumskih plodova plaćaju se naknade prema cjeniku vlasnika ili ovlaštenika.

Treći korak

STRUČNA KONTROLA RADI DOBIVANJA EKOZNAKA

Nakon izbora područja za sakupljanje ljekovitog i aromatičnoga bilja te šumskih plodova i dobivanja suglasnosti za sakupljanje od vlasnika zemljišta ili ovlaštenika, potrebno je kontaktirati s jednim od kontrolnih tijela koje bi utvrdilo odgovara li to područje uvjetima koje je potrebno zadovoljiti da bi skupljeni plodovi mogli sadržavati znak eko proizvoda.

Ljekovito i aromatično bilje te sakupljeni šumski plodovi prema Zakonu o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN 139/10.) mogu biti njen dio. Kontrolno tijelo će u tom slučaju utvrditi odgovara li područje s kog se skuplja bilje uvjetima za ekološku proizvodnju. Tada vrijedi isti uvjet kao i za utvrđivanje proizvodnih površina za ekološki uzgoj ljekovitog i aromatičnoga bilja. Također je potrebno osigurati potvrdu od vlasnika ili ovlaštenika da područje nije tretirano kemijskim sredstvima u posljednje tri godine.

Ako su propisani uvjeti zadovoljeni, skupljano ljekovito i aromatično bilje te šumski plodovi moći će dobiti ekoznak.

Četvrti korak

PROVJERAVANJE ZAŠTIĆENOSTI BILJNIH VRSTA

Za pravilno sakupljanje ljekovitog i aromatičnoga bilja te šumskih plodova, prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 70/05., 139/08., 57/11.), vrlo je važno utvrditi nalaze li se biljne vrste koje namjeravamo skupljati na popisu zaštićenih i strogo zaštićenih biljnih vrsta.

Peti korak

PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA SAKUPLJANJE SAMONIKLOG LJEKOVITOG I AROMATIČNOGA BILJA I ŠUMASKIH PLODOVA

Za postupak skupljanja zaštićenog samoniklog i aromatičnoga bilja potrebno je dobiti odgovarajuće dopuštenje koje odgovarajućim rješenjem izdaje Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu prirode. Dozvola se može dobiti samo za lokacije na kojima biljne vrste koje namjeravamo skupljati nisu ugrožene.

Zahtjev za sakupljanje samoniklih biljaka treba sadržavati:



1. podatke o podnositelju zahtjeva
2. hrvatske i latinske nazive biljnih vrsta
3. nazive dijelova samoniklih biljaka
4. količinu koja se želi skupljati
5. područje skupljanja
6. način i pribor skupljanja
7. namjena skupljenog bilja

Podnositelj zahtjeva za pribavljanje dopuštenja dužan je uz zahtjev priložiti:

- dokaz o registriranoj djelatnosti za sakupljanje samoniklih biljaka radi prerade, trgovine i drugoga prometa, odnosno o upisu u javni upisnik za pravne osobe, obrtnike, obiteljska poljoprivredna gospodarstva ili seljačka domaćinstva;
- dokaz o vlasništvu zemljišta ili prethodnu suglasnost vlasnika zemljišta ili ovlaštenika prava na prirodnom dobrima.

Zahtjevu za sakupljanje samoniklih biljaka prilažu se državni biljezi u vrijednosti 70,00 kuna.

U nacionalnim parkovima, strogim i posebnim rezervatima zabranjeno je sakupljanje svih biljnih vrsta, sakupljanje samoniklog ljekovitog i aromatičnoga bilja te šumskih plodova.

U parkovima prirode dopušteno je sakupljanje svih biljnih vrsta, sakupljanje samoniklog ljekovitog i aromatičnoga bilja te šumskih plodova uz prethodnu suglasnost javnih ustanova koje upravljaju tim zaštićenim područjima.

Šesti korak

DOBIVANJE DOZVOLE ZA SAKUPLJANJE LJEKOVITOG I AROMATIČNOGA BILJA, OSTALOG SAMONIKLOG BILJA I ŠUMSKIH PLODOVA

Ako Uprava za zaštitu prirode Ministarstva kulture utvrdi da su uvjeti za dobivanje dozvole za sakupljanje ljekovitog i aromatičnoga bilja, ostalog samoniklog bilja i šumskih plodova zadovoljeni, izdat će **rješenje** kojim se omogućava sakupljanje bilja i plodova. Nakon toga komercijalni sakupljač ljekovitog i aromatičnoga bilja, ostalog samoniklog bilja i šumskih plodova dobit će **iskaznicu** koja će biti potvrda za obavljanje poslova skupljanja tog bilja i plodova pri mogućoj inspekcijskoj kontroli.

Sedmi korak

POŠTIVANJE SUSTAVA ODRŽIVOG GOSPODARENJA PRIRODNIM RESURSIMA



Prilikom skupljanja ljekovitog i aromatičnoga bilja te šumskih plodova potrebno je uzeti u obzir očuvanje postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti, sustave zaštite prirodnih vrijednosti radi očuvanja njihovih svojstava, održivo korištenje prirodnih dobara za dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja.

Nekontrolirano ubiranje samonikloga bilja i šumskih plodova može izazvati znatne štete a krajnja posljedica može biti potpuni nestanak postojećih biljnih vrsta.

Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 70/05., 139/08., 57/11.) zaštita prirode pravo je i obveza svake fizičke i pravne osobe.

Samonikle biljke mogu se skupljati uz obvezno pridržavanje sljedećih mjera zaštite:

- na jednom nalazištu može se skupljati najviše dvije trećine biljnog fonda,
- pri skupljanju samo određenih "nadzemnih" dijelova biljaka, rabi se isključivo tehnika rezanja, bez oštećivanja ostalih dijelova biljaka,
- prilikom branja ne smije se oštećivati neposredno stanište,
- jame nastale vađenjem podzemnih dijelova samoniklih biljaka moraju se ponovno zatrpati iskopanom zemljom.

OSTALI KORACI

a) **TROŠKOVI** - Visina naknade troškova za provedbu stručne kontrole nad ekološkom proizvodnjom koju plaća proizvođač ekoloških proizvoda određena je aktima kontrolnih tijela.



OSTALI MOGUĆI TROŠKOVI

| Opis | Jedinica | kn |
|--|--|-------------------------------------|
| Troškovi puta | po prijednom km | prema Pravilniku* |
| dnevnica | 1 | prema Pravilniku* |
| Analiza tla na hranljive vrijednosti - prema potrebi | 1 dubina 3 dubine | do 350,00 iznad 1050,00 |
| Analiza rezidua i teških metala - prema potrebi | po 1 teškom metalu ukupno za skupinu triazinski herbicidi + klorirani pesticidi + ΣPCB | 130,00 iznad 1950,00 1.208,00 |
| Analiza gotovog proizvoda | rezidue, teški metali i dr. | 2400,00-5000,00 |
| Državni biljezi za upis u Upisnik | | 70,00 |
| Izvod iz zemljišne knjige | po 1 listu | iznad 40,00 |
| Posjedovni list | po 1 listu | iznad 40,00 |

*Pravilnik o porezu na dohodak NN 95/05., članak 13

Valja napomenuti da broj stručnih kontrola ovisi o vrsti proizvodnje. Osim prve stručne kontrole najmanje jednom godišnje kontrolno tijelo obavlja sveobuhvatni pregled proizvodne jedinice. Vrsta analiza ovisi o vrsti i uvjetima proizvodnje. Ako kontrolno tijelo posumnja u ispravnost ili vjerodostojnost određenog proizvoda, šalje uzorak na analizu. Ako se analizom utvrdi da uzorak ne sadrži nedopuštena sredstva, troškove analize podmiruje kontrolno tijelo. Ako se analizom potvrdi sumnja o upotrebi nedopuštenih sredstava, troškove analize podmiruje proizvođač.

b) DRŽAVNA POTPORA

- Zakonom o državnoj potpori u poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 92/10.) te Pravilnikom o izravnim plaćanjima u poljoprivredi, potporama za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporama za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporama za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi (NN 12/11., NN 54/11.) određena su izravna plaćanja.

Izravna plaćanja obuhvaćaju osnovno plaćanje po poljoprivrednoj površini i proizvodno vezana plaćanja.

Osnovno plaćanje po poljoprivrednoj površini obuhvaća plaćanja za livade i pašnjake te sve ostale vrste korištenja zemljišta. Osnovno plaćanje po površini za ostale vrste korištenja daje se i za proizvodnju:

- voćnih vrsta: jabuke, kruške, mandarine, kupine, maline, kivija, limuna, naranče, breskve, nektarine, marelice, trešnje, višnje, šljive, oraha, badema, lijeske, kestena, smokve, rogača, šipka, dunja, jagoda, ribiza, ogrozda, borovnica, brusnica i ostaloga voća,
- hmelja,
- maslina,
- matičnih nasada podloge i plemke i to: vinove loze, voćnih vrsta i maslina.

Proizvodno vezana plaćanja u biljnoj proizvodnji jesu plaćanja za maslinovo ulje, šećernu repu i duhan.

Korisnici izravnih plaćanja moraju biti upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, te u sustav evidencije uporabe poljoprivrednog zemljišta u digitalnom grafičkom obliku – ARKOD sustav. Obvezni su ispunjavati uvijete višestruke sukladnosti u poljoprivrednoj proizvodnji za uvjete vezane uz zaštitu okoliša, zdravlje ljudi, životinja i bilja te dobrobit životinja, utvrđene posebnim propisima i za uvjete vezane uz dobru poljoprivrednu i okolišnu praksu.

Svi korisnici koji ostvaruju pravo na izravna plaćanja uključeni su u sustav savjetovanja poljoprivrednika u pogledu ispunjavanja uvjeta višestruke sukladnosti.

Korisnici podnose i popunjavanju zahtjev za osnovno plaćanje po poljoprivrednoj površini i proizvodno vezana plaćanja isključivo elektronički, putem interneta, koristeći AGRONET sustav jednom godišnje, te ispunjeni zahtjev predaju Regionalnom uredu Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Ovlaštena kontrolna tijela za ekološku poljoprivrednu proizvodnju dužna su do 31. prosinca tekuće godine u elektroničkom obliku dostaviti Agenciji za plaćanja podatke o površini i kulturi unutar ARKOD parcela na kojima je potvrđena ekološka proizvodnja.

Prema Zakonu o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 92/10.) korisnici državnih potpora istovremeno mogu podnijeti zahtjev za ostvarivanje sredstava iz programa potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju ovlaštenim pravnim osobama i središnjim tijelima državne uprave, jedinicama lokalne samouprave i jedinicama područne (regionalne) samouprave.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave mjere iz svojih programa potpore poljoprivredi i ruralnom razvoju dužne su zatražiti odobrenje Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.

Davatelji državne potpore dužni su izvijestiti Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja o provedenim i isplaćenim potporama poljoprivredi i ruralnom razvoju.

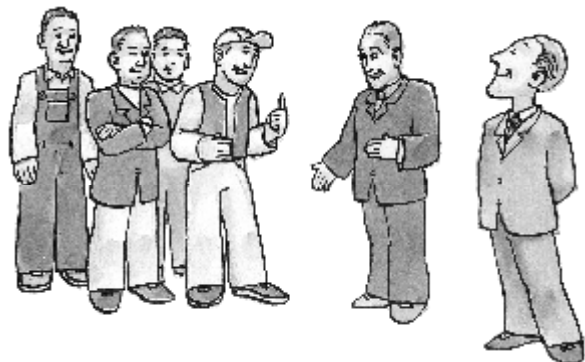
Pravilnikom o izravnim plaćanjima u poljoprivredi, potporama za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporama za ekološki i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporama za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi (NN 12/11., NN 54/11.) popisan je način provedbe izravnih plaćanja te detaljni uvjeti, kriteriji kao i postupci za ostvarivanje izravnih plaćanja uz način i uvjete provedbe mjera ruralnoga razvoja koje uključuju potporu za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, **potporu za ekološku proizvodnju** i potporu za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi.

MOGUĆNOST OSNIVANJA UDRUGE I UDRUŽIVANJE

Prema Zakonu o udrugama (NN 88/01., NN 11/02.) udruga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više pravnih i fizičkih osoba, odnosno proizvođača ekoloških proizvoda, koji se, radi zaštite vlastitih probitaka, zauzimanja, uvjerenja i ciljeva, a bez namjere stjecanja dobiti, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja. Udruga je neprofitabilna, nepolitička, nevladina i interesna institucija.

Udruge već i krajem prethodnog stoljeća na našim područjima imaju važno mjesto u oblikovanju interesnih istupa pojedine grupe ljudi. Ustrojiti je treba ondje gdje je potrebno izboriti se za svoj interes, a pojedinac postaje preslab da bi se nosio s problemima oko sebe. Organiziranost i snaga udruga govori o stanju i snazi pojedine zajednice ljudi.

U Hrvatskoj udrugu mogu osnovati najmanje tri osnivača, poslovno sposobnih fizičkih osoba te pravnih osoba. Registrirati se mogu na lokalnoj i nacionalnoj razini, a dobro je da su ciljevi rada udruge usko vezani s interesima pojedinaca. Ciljevi udruge važan su detalj statuta udruge,



koji je udruzi ono što je državi Ustav, a pravila rada udruge, koja je također važno prihvatiti, udruzi su ono što je državi Zakon.

Statut je temeljni opći akt udruge koji donosi skupština udruge. Ostali opći akti, odnosno pravila rada, ako ih udruge donosi, moraju biti u skladu sa statutom. Statut udruge sadrži podatke o: nazivu i sjedištu, zastupanju, ciljevima, djelatnostima kojima se ostvaruju ciljevi, članstvu te pravima i obvezama članova, tijelima udruge te prestanku postojanja udruge.

U udrugama se posebno ističe dobrovoljni rad koji ne smije biti neprimijećen od članova udruge. Članovi udruge dužni su aktivno se uključivati u rad u interesu udruge. Udruga može činiti svoje asocijacije na lokalnoj (savezi), državnoj (središnji savez) i međunarodnoj razini.

U udregu se, za razliku od zadruga, ne unosi kapital i svaki član odgovara osobno za svoj kapital (kuću, zemlju, stoku, novac, i sl.), a nema zajedničkog vlasništva i dionica. Udruga može imati zaposlenog profesionalnoga djelatnika, tajnika, koji operativno obavlja dogovoreno, a predsjednik je osoba od autoriteta o čijem predstavljanju i "imageu" znatno ovisi slika o Udruzi.

MOGUĆNOST OSNIVANJA ZADRUGE

Prema Zakonu o zadrugama (NN 34/11.) zadruga je dragovoljno, otvoreno, samostalno i neovisno društvo kojim upravljaju njezini članovi, a svojim radom i drugim aktivnostima ili korištenjem njezinih usluga, na temelju zajedništva i uzajamne pomoći ostvaruju, unapređuju i zaštićuju svoje pojedinačne i zajedničke gospodarske, ekonomske, socijalne, obrazovne, kulturne i druge potrebe i interese i ostvaruju ciljeve zbog kojih je zadruga osnovana.

Ne samo danas, već i od kraja pretprošlog stoljeća na našim prostorima zadruga ima značajno mjesto u oblikovanju interesnih istupa pojedine grupe ljudi. Organiziranost i snaga zadruga govori o stanju i snazi pojedine zajednice ljudi.

Pravila zadruga su temeljni i opći akt koji donosi skupština zadruga.

Član zadruga može biti samo osoba koja neposredno sudjeluje u radu zadruga, koja posluje putem zadruga ili koristi njezine usluge ili na drugi način neposredno sudjeluje u ostvarenju ciljeva zbog kojih je zadruga osnovana. Članstvo u zadruzi ne može se prenijeti na drugu osobu.

Zadregu može osnovati najmanje sedam osnivača, koji su potpuno poslovno sposobne fizičke osobe i pravne osobe.










Poljoprivredna zadruga je zadruga koja kao glavnu djelatnost obavlja djelatnost bilinogojstva, stočarstva, šumarstva ili lovstva ili s njima povezane uslužne djelatnosti, odnosno pomoćne djelatnosti u poljoprivredi ili djelatnost proizvodnje proizvoda bilinogojstva i stočarstva i prvoga stupnja njihove prerade.

DODACI:

DODATAK BROJ 1.


ZAKONSKA REGULATIVA

ZAKON O EKOLOŠKOJ PROIZVODNJI I OZNAČAVANJU EKOLOŠKIH PROIZVODA (NN 139/10.)

-  Pravilnik o ekološkoj proizvodnji u uzgoju bilja i proizvodnji biljnih proizvoda (NN91/01., NN 10/07);
-  Pravilnik o označavanju hrane i hrane za životinje u ekološkoj proizvodnji (NN 25/11.);
-  Pravilnika o preradi, pakiranju, prijevozu i skladištenju ekoloških proizvoda (NN 129/09.)
-  Pravilnik o ekološkoj proizvodnji životinjskih proizvoda (NN 13/02., NN 10/07.);
-  Pravilnik o vođenju baze podataka za poljoprivredni reprodukcijski materijal iz ekološke proizvodnje (NN 89/08.);
-  Pravilnik o uvjetima i načinu upisa u upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji (NN 39/11.);
-  Pravilnik o stručnoj kontroli u ekološkoj proizvodnji (NN 68/11.);
-  Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi i ruralnom razvoju (NN 92/10.);
-  Pravilnik o izravnim plaćanjima u poljoprivredi, potporama za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporama za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporama za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi NN 12/11., NN 54/11.).

DODATAK BROJ 2.

ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE (NN 70/05., NN139/08., 57/11.)

-  Pravilnik o skupljanju samoniklih biljaka u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa (NN 154/08.)

DODATAK BROJ 3.

ZAKON O ŠUMAMA (NN 140/05., NN 82/06., 129/08., 80/10., 124/10.)

-  Pravilnik o uređivanju šuma (NN 111/06.).

KONTROLNA TIJELA:

1. **"AGRIBIOCERT"**
Veli dvor 11, 51513 OMIŠALJ
tel. 051/842 607
e-mail: zadruga.agribiocert@ri.t-com.hr
2. **"BIOINSPEKT"** d.o.o.
Đakovština 2, 31000 OSIJEK
tel. 031/204 620, fax: 031/213 659
e-mail: bioinspekt@os.t-com.hr
3. **"BIOTECHNICON PODUZETNIČKI CENTAR"** d.o.o.
Hrvatskih iseljenika 30, 21000 SPLIT
tel/fax. 021/393 350
e-mail: biotechnicon@biotechnicon.hr
4. **"HRVATSKE ŠUME"**
Ljudevita Farkaša Vukotinovića 2, 10000 ZAGREB
tel. 01/4804 111; 4804 159, fax. 01/4804 101
e-mail: direkcija@hrsume.hr; jadranka.rosa@hrsume.hr
5. **"PRVA EKOLOŠKA STANICA"**
Kuraltova 8, 10000 ZAGREB
tel. 01/2348 628
e-mail: marinz@zg.t-com.hr
6. **"TRGO – INVEST"** d. o. o.
Dragutina rakovca bb , 35 209 BUKOVLJE
tel. 035/276 119
e-mail: trgoinvest@gmail.com
7. **"OMEGA - CERT"** d.o.o.
Rebar 131, 10 000 ZAGREB
tel. 095/568 6436 fax:
e-mail: omega-cert1@gmail.com

KONTAKTI:



**MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, RIBARSTVA I
RURALNOG RAZVOJA**

**UPRAVA ZA RURALNI RAZVOJ
UPRAVNA DIREKCIJA SAPARD/IPARD PROGRAMA
SEKTOR ZA RAZVOJ RURALNOG PROSTORA**

ODJEL ZA EKOLOŠKU I INTEGRIRANU POLJOPRIVREDU

Ulica grada Vukovara 78, 10000 ZAGREB

tel.: 01/ 6106 204

web adresa: www.mps.hr



**HRVATSKA POLJOPRIVREDNA KOMORA
Fra Andrije Kačića Miošića 9/III, 10000 ZAGREB
Tel: 01/4882 700, 4882 712; Fax: 01/4882 701**

**SEKTOR ZA SAVJETODAVNI I STRUČNI RAD
JAVNA POLJOPRIVREDNA SAVJETODAVNA SLUŽBA
ODJEL ZA EKOLOŠKU I INTEGRIRANU
POLJOPRIVREDU**

Sprečka 6, 10000 ZAGREB

Tel: 01/6310 510, 6310 519; Fax: 01/6310 531

e-mail: komora@komora.hr;

web adresa: www.komora.hr

Autori: mr. sc. Ines Pohajda, dipl. ing. agr.

mr. sc. Marija Ševar, dipl. ing. agr.

dr. sc. Jadranka Roša, dipl. ing. šum.

mr. sc. Miroslav Kovač, dipl. ing. agr.

Odgovorni urednik: Željka Gudelj Velaga, dipl. ing. agr.

Grafička priprema: Vanda Čuljat, dipl. ing. el.

Nakladnik: Hrvatska poljoprivredna komora